

KÖRFEZ TİCARET ODASI

ROMANYA ÜLKE RAPORU

*Körfez Ticaret Odası tarafından HAZİRAN 2019'da derlenmiştir.

İÇİNDEKİLER

1.Genel Göstergeler	3
2.Siyasi ve İdari Yapı	4
3.Ticari ve Ekonomik Yapı	4
3.1.Dahil Olduğu Uluslararası Anlaşmalar ve Organizasyonlar	5
3.2.Ülkemiz ile Ticari Anlaşmalar	5
3.3.Türkiye-Romanya Ticari İlişkileri	5
3.4.T.C. Temsilcilikleri	5
4.Sektörel Yapı	5
4.1.Tarım ve Hayvancılık	5
4.2.Ağaç ve Orman Ürünleri	5
4.3.Sanayi Üretimi	5
4.3.1.Metal ve Metal İşleme	6
4.3.2.Otomotiv ve Otomotiv Yan Sanayii	6
4.3.3.Tekstil	6
4.3.4.İçecek	6
4.4.Doğal Kaynaklar ve Madencilik	6
4.5.Enerji	6
4.6.Ulaştırma ve Haberleşme/Telekomünikasyon	7
4.7.İnşaat ve Müteahhitlik	7
4.8.Turizm	7
4.9.Hizmetler	8
4.9.1.Basın-Yayın	8
4.9.2.Bankacılık	8
4.9.3.Perakendecilik	8
4.10.Sağlık Hizmetleri	8
5. Nüfus ve İş Gücü Yapısı	8
6.Dini Yapı	9
7.Ülkeye İhracat Nasıl Yapılır?	9
8.Dış Ticaret Politikası ve Vergiler	9
8.1.İthalat Rejimi	10
8.2.Serbest Bölgeler	11
9.İş İnsanlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar	11
9.1.Şirket Kurulumu	11
9.1.1 Hukuki Çevre	11
9.1.2 Şirketlerin Hukuki Şekilleri	11
9.1.3 Kuruluş İçin Minimum Hukuki Şartlar	11
9.1.4 Sermayenin Katkısı	12
9.2.Para Kullanımı	12
9.3.Pasaport ve Vize İşlemleri	12
9.4.Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri	12
9.5.Kullanılan Lisan	12
9.6.Zaman Dilimi & Ülke Telefon Kodu	12

1.Genel Göstergeler

Başkent	: Bükreş
Yönetim Biçimi	: Cumhuriyet
Telefon Kodu	: +40
Nüfus (2019, DEİK)	: 20.121.000 (2019, TİM), 21.904.551 (2019, OKA), 22.3 milyon
Ülkedeki Türk Nüfus	: 70.000 (2019, OKA)
İşgücü Nüfus	: 9.000.000(2018, OKA)
Yüzölçümü (km²)	: 238.391 (2018, DEİK)
GSYİH (Milyar \$)	: 254.2 (2018, OKA), 265.3 (2019, UİB)
KBGSYİH (\$)	: 22.119 (2019, TİM)
Büyüme Oranı (%)	: 4,20 % (2019, TİM),
Enflasyon Oranı(%)	: -0,9 (2018, TİM), -0.6 (2015, Dışişleri Bakanlığı)
İşsizlik Oranı(%)	: 6.1 (2018, TİM)
İhracat (Milyar \$)	: 63,6 (2019, TİM)
İthalat (Milyar \$)	: 74.6 (2019, TİM)
Dış Borç	: 293.4 Milyar Dolar (2019, TİM)
Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi (Milyon €)	: 25.236,3 (2019, OKA)
Başlıca Şehirler	: Yaş, Kaloşvar, Temeşvar, Köstence
Sınır Komşuları	: Bulgaristan (608 km), Macaristan (443 km), Moldova (450 km), Sırbistan (476 km) ve Ukrayna (531 km)
Önemli Limanları	: Köstence Limanı.
En Önemli Yatırımcılar	: Hollanda (25,2 milyar €), Avusturya (4 milyar €), Almanya (3,3milyar €), Yunanistan(1,3 milyar €), Kıbrıs (1,2 milyar €), A.B.D (1 milyar €)
Başlıca İhracat Kalemleri:	Metaller, tekstil, orman ürünleri, mobilya, kimyasallar, gıda ve canlı hayvan

Başlıca İthalat Kalemleri: Otomotiv ve otomotiv aksamaları, Bankacılık ve Finans, Enformasyon Teknolojileri, Telekomünikasyon, Hoteller, İmalat Sanayi

2.Siyasi ve İdari Yapı

Çok partili, iki kamaralı meclis sistemine dayalı Romanya'da Parlamento, Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşmaktadır. Seçimler 4 yılda bir yapılmaktadır. 2014 Kasım ayındaki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Klaus Iohannis, Romanya Cumhurbaşkanı seçilmiştir. 9 Aralık 2012 tarihinde gerçekleştirilen son genel seçimlerin ardından iktidara gelen Victor Ponta liderliğindeki koalisyon hükümetleri yaklaşık üç yıl sürmüştür.

Bükreş'te 30 Ekim 2015 tarihinde bir eğlence mekânında meydana gelen patlama ve akabinde çıkan yangında yaklaşık 60 kişinin hayatını kaybetmesi ve iki yüze yakın kişinin yaralanması olayındaki ihmaller nedeniyle hükümet ağır eleştirilere maruz kalmıştır. Kamuoyunda hükümete yönelik ağır eleştiriler ve artan sokak gösterileri sonucunda Başbakan Ponta 4 Kasım 2015 tarihinde istifa etmiştir.

Romanya Cumhurbaşkanı Iohannis, daha önce Tarımdan Sorumlu AB Komiseri ve bilâhare AB Komisyonu Başkanı J. C. Juncker'in Gıda Güvenliği Özel Danışmanı olarak görev yapmış olan Dacian Ciolos'u hükümeti kurmakla görevlendirmiştir. Adı geçen, 2016 yılı Kasım ayında yapılacak seçimlere kadar görev yapacak bir teknokratlar hükümeti kurmuştur. Hükümet 17 Kasım 2015 tarihinde güvenoyu alarak göreve başlamıştır. (2019, Dışişleri Bakanlığı)

3.Ticari ve Ekonomik Yapı

II. Dünya Savaşı'ndan ağır yaralarla çıkan Romanya, ekonomisini kalkındırmak için büyük bir mücadele dönemine girmiştir. Aralık 1989 Devrimi'nden sonra serbest piyasa sistemine adapte olmaya başlayan Romanya, iktisadi gelişme amacıyla dış ticarete önem vermiştir. Ayrıca, yine bu amaçla pek çok reformlar yapılmıştır.

Kısa sürede hisselerinin çoğu devlet kontrolü altında bulunan bütün kuruluşların hızlı ve şeffaf bir biçimde özelleştirilmesi ve vatandaşların hayat standardının yükseltilmesi yönünde politikalar uygulamaya konulmuştur. Bu reformlar özellikle, IMF, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi uluslararası oluşumlar tarafından desteklenmiştir. Bu önemli gelişmelerle beraber 1 Ocak 2007 itibarıyla ülkenin Avrupa Birliği tam üyesi olması, Romanya'yı Avrupa'nın cazip ülkelerinden biri haline getirmiştir.

Ülke ekonomisinin karşı karşıya olduğu çeşitli problemler bulunmaktadır. Ülkede kayıt dışı ekonominin büyük olması, vergi sistemine düşük oranda katkı sağlayabilen kırsal nüfusun yüksek olması, vergilerin düzenli olarak toplanamaması gibi sorunlardan dolayı vergi gelirleri yeterli düzeye ulaşamamaktadır. Bu nedenle eğitim, sağlık, refah, altyapı ve güvenlik harcamaları yeterli düzeyde gerçekleştirilememektedir. Romanya Doğu Avrupa ülkeleri arasında en düşük kişi başı gelire, çevre standartları açısından en düşük seviyeye, en yüksek ödenmiş vergi borçlarına ve en düşük eğitim harcamasına sahiptir. Ülkenin Euro Bölgesi ile kurmuş olduğu sıkı ticari ve mali bağlar, ekonomisini bu bölgedeki gelişmelere karşı riskli hale getirmektedir.

Romanya'nın AB fonlarından faydalanma miktarının önümüzdeki dönemde diğer yıllara göre daha fazla olması beklenmektedir. Bu durumun da ülke ekonomisinde olumlu bir etki yaratacağı tahmin edilmektedir. 2014- 20 yılları için Romanya'nın kullanabileceği fon miktarı 22 milyar € düzeyindedir. Ayrıca tarım sektörü için fon miktarı ise 17,5 milyar €'dur.

2018 yılında %4,7 olan tüketici fiyatlarındaki yıllık ortalama enflasyon oranının 2019 yılında %3,1 olacağı tahmin edilmektedir.

2017 yılında sabit fiyatlara göre %7 oranında büyüyen GSYH'nin, 2018 yılında %5,1 oranında büyüme ve 2019 yılında ise %3,5 oranında artarak 265,3 milyar \$ olması beklenmektedir. (2018, UİB)

3.1.Dahil Olduğu Uluslararası Anlaşmalar ve Organizasyonlar

- * Romanya 2004 yılından itibaren NATO üyesidir.
- * 2007 yılında Bulgaristan ile birlikte AB'ye son katılan ülkelerden biri olmuştur.
- * Romanya 1992'de kurulan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü üyesidir.

3.2.Ülkemiz ile Ticari Anlaşmaları

- *1997 yılında Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmıştır.
- *2001'de Enerji ve Altyapı Alanlarında İşbirliği Anlaşması ve Protokolü imzalanmıştır.
- *2002 yılında Turizm İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.
- *2006 yılında ise Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.

3.3.Türkiye-Romanya Ticari İlişkileri

- *Toplam Dış Ticaret Hacmi: 5.4 Milyar ABD Doları.(2019, Dışişleri Bakanlığı)
- *Türkiye'den Romanya'ya Yapılan İhracat: 2.8 Milyar ABD Doları.(2019, Dışişleri Bakanlığı)
- *Türkiye'den Romanya'ya Yapılan İhracat Kalemleri: petrol yağları ve mineral yağlar, dökme demir ve hurda, binek otomobilleri
- *Türkiye'nin Romanya'dan Yaptığı İthalat: 2.6 Milyar ABD Doları.(2019, Dışişleri Bakanlığı)
- *Türkiye'nin Romanya'dan İthal Ettiği Kalemler;Kara taşıtları için vites kutuları ve aksamları, şasi aksam ve parçaları, taşıt motorları.

3.4. T.C. Temsilcilikleri

- *BÜKREŞ BÜYÜKELÇİLİĞİ, +40-21 206 37 00, embassy.bucharest@mfa.gov.tr
- *KÖSTENCE BAŞKONSOLOSLUĞU, +40-241 607 910, consulate.constantamfa.gov.tr

4.Sektörel Yapı

4.1.Tarım ve Hayvancılık

Romanya'da ekilebilir tarım arazisi hızla özelleştirilmektedir. Arazilerin yüzde 85'i özel kişilere, kalan arazi ise 500 devlet çiftliğine aittir. Tarım sektörü seçmenlerin üçte birini istihdam etmektedir. Sübvansiyonun yaygın olduğu tarım sektöründe başlıca sorun tarım ürünlerinin işlenip pazara sunulması halkasının tam oluşturulamamasından kaynaklanmaktadır. (2011, DEİK)

4.2.Ağaç ve Orman Ürünleri

4.3.Sanayi Üretimi

Otomotiv ve yan sanayi sektörü, ülkede toplam sınai üretiminde önemli olup; metal işleme, demir çelik, gıda ve enerji üretim ve ihracatı da önemli bir yer tutmaktadır. (2011, DEİK)

4.3.1.Metal ve Metal İşleme

Ağırlıklı olarak kamu kuruluşların yer aldığı sektörde özelleştirmeye hız verilmektedir. Sektörde teknoloji ithalatı ve yabancı yatırım ihtiyacı özellikle metalurji ve mühendislik sektörlerinde yeniden yapılanmaya sebep olmakta ve büyük işletmeler fazla kapasitelerini azaltmaktadır. Makine, ekipman ve elektrikli aletler toplam ihracatın yüzde 19.1'ini oluşturmaktadır. (2011, DEİK)

4.3.2. Otomotiv ve Otomotiv Yan Sanayii

Bu sektör en fazla yabancı yatırım alan sektörlerin başında gelmektedir. Romen otomotiv sektöründe faaliyet gösteren yerli markaların yanı sıra Renault ve Daewoo gibi belli başlı otomotiv şirketleri de pazara girmiştir. Romen otomobil şirketi Dacia'nın özelleştirilmesi kararının alınması üzerine Fransa'nın Renault firması Dacia'nın hisselerinin yüzde 51'ini 50 milyon dolar karşılığında almış ve takip eden 5 yıl içinde 250 milyon dolarlık yatırım yapmayı taahhüt etmiştir. Üretimin yüzde 66'sını sağlayan firma pazarın yüzde 40'ına sahiptir. Dacia-Renault anlaşmasına kadar Romanya'da otomotiv sektöründe en çok üretim yapan şirket Craiova'da fabrikası bulunan Daewoo idi. Bu firma üretimin yüzde 33'üne ve pazarın yüzde 20'sine sahiptir. Daewoo firması ayrıca Romanya oto yan sanayisi üretiminin yüzde 58'ini karşılamakta ve 226 Romen firması ile ortak çalışmaktadır. Son olarak 2007 yılı Eylül ayında Craiova tesislerini alan Ford firması Romanya'da 675 milyon Euro'luk yatırım yapacağını açıklamıştır. (2011, DEİK)

4.3.3. Tekstil

Son yıllarda yabancı yatırımcıların ilgisini çeken bir diğer alan tekstil sektörüdür. Romanya ucuz iş gücü ve düşük maliyetlerle üretimi gerçekleştirdikten sonra işlenmiş ürünleri ihraç etmektedir. ABD ve Avrupa Birliği kotalarının Romanya için avantajlı konumu bu sektöre yabancı yatırımcıları çeken bir diğer faktördür. (2011, DEİK)

4.3.4. İçecek

Bu sektöre yapılan yabancı yatırım özellikle bira ve soda üretimine yönelmektedir. BBAG(Avusturya), Güney Afrika Breweries ve Hollanda Breweries'in yatırımları Polonya'dan sonra ikinci büyük olan bu pazar için önem kazanmaktadır. Bir diğer başarılı sektör de tarımsal üretimin dörtte birini oluşturan şarap üretimidir.

4.4. Doğal Kaynaklar ve Madencilik

4.5. Enerji

Romanya bölgede kömür ve petrol rezervleri ile önemli enerji kaynaklarına sahip tek ülke konumundadır. Üretimi bölge ülkelerine oranla kendi ihtiyacını karşılamaya yakın olmakla birlikte, yerel pazarın talebini karşılamak üzere petrol, doğal gaz, kömür ve elektrik ithal etmektedir.

Romanya 56,9 milyon kwh elektrik üretmektedir ve elektrik ihraç eden bir ülke olarak önem kazanmaktadır. Üretilen elektriğin yüzde 56,3'ü termal, yüzde 23,2'si hidro ve yüzde 8,6'sı nükleer santrallerden sağlanmıştır.

Cernavoda nükleer santralinin tahmini 1,4 milyar dolar değerinde ikinci reaktörünün yabancı finans kuruluşlarından alınan kredilerle tamamlanması söz konusu olduğu takdirde nükleer enerji üretiminin ikiye katlanması ve elektrik ücretlerinin düşmesi beklenmektedir.

Romanya, 955,6 milyon ton petrol ve 0,1 trilyon metreküplük doğal gaz rezervleri ile Doğu Avrupa ve Balkanlar açısından önemli bir enerji merkezidir.

Mevcut rezervlerin modern teknoloji ile değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Toplam 10 rafinerisi bulunan Romanya'nın petrol tüketiminin ülke üretiminin iki katına çıkmış olması ülke ekonomisine zarar vermektedir.

2003 yılında 12,6 milyar küp doğal gaz üreten Romanya bu alanda önemli bir potansiyele sahiptir; ancak mevcut rezervlere rağmen tüketiminin yüzde 30'unun ithal edilmesi ülke ekonomisini olumsuz etkilemektedir. (2011, DEİK)

4.6.Ulaştırma ve Haberleşme/Telekomünikasyon

Toplam uzunluğu 78,000 km olan karayolları Bükreş-Pitești (96km) ve Fetesti-Cernavoda (17km) otoyollarını ve 11 Avrupa yolunun 4,783 km'sini oluşturmaktadır. Karayollarından Ulusal Karayolları İdaresi (NAR) sorumludur. NAR devlete ait, devlet bütçesi ve diğer kaynaklardan finanse edilen otonom bir kuruluştur. 2004-2007 yılları arasında karayollarının yenilenmesi için 2,6 milyar Euro bütçe ihtiyacının tespit edildiği ulusal programda kaynaklar AB, Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası olarak belirlenmiştir.

Romanya'daki demiryollarının uzunluğu 14,217 km'dir. Bu sistemin yüzde 35,7'sini oluşturan 3,758 km'lik yolda elektrifikasyon çalışmaları tamamlanmıştır. Romanya'da demiryollarının yenilenmesi çalışmalarında EBRD, EIB, IBRD, Dünya Bankası ve JBIC gibi uluslararası finans kuruluşları ve Avrupa Birliği projeler yürütmektedir.

Romanya'nın önemli limanları arasında Karadeniz'de Köstence, Mangalia, Tulcea ve Tuna nehri üzerinde Galati, Braila, Giurgiu bulunmaktadır. 1992 yılında Tuna-Ren kanalının açılmasıyla Karadeniz-Kuzey Denizi arasında doğrudan bağlantı sağlanmıştır. (2011, DEİK)

4.7.İnşaat ve Müteahhitlik

4.8.Turizm

Romanya'nın turizm potansiyeli çok büyüktür. Brasov, İasi, Sibiu gibi tarihi şehirlerin ve Karadeniz sahilinde bulunan plajları ile dağ ve kış sporları açısından cazip bir merkez olmasının yanı sıra sağlık turizmi açısından da önemli bir potansiyele sahiptir.

18 turizm temsilciliği ile yurtdışında reklam ve halkla ilişkiler faaliyeti yürütmektedir. Ancak tesislerin modernizasyon ihtiyacının giderilmesi yönünde çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Karpat dağlarında kış turizmine yönelik tesislerin yenilenmesi ve yeni teknoloji ile uyumlu hale getirilmesi için 25 milyon dolar tutarındaki proje, kayak pistlerinin uluslararası standartlara göre yenilenmesini öngörmektedir.

Tuna nehrinin iki kolu arasında turizm açısından stratejik bir konuma sahip olan Giurgiu Serbest Bölgesi'nin turistik bir merkeze dönüştürülmesi, Mocanasu adasında villa inşaatı, Tuna nehrinin bir kolu olan Ara'da sportif bir liman yapımı, Mocanu adasına otel, bar, restaurant yapımını içeren "Europolis" projesi 83.7 milyon dolarlık bir projedir. (2011, DEİK)

4.9.Hizmetler

4.9.1.Basın-Yayın

4.9.2.Bankacılık

Romanya’ da faaliyette bulunan bankalar 33/1991 no.lu yasa uyarınca Romanya Milli Bankası’nın otoritesi altındadır. 33/1991 no.lu yasa 1998 yılında çıkarılan 58 ve 101 no.lu yasalar ile değiştirilmiştir. Bu yasalar uyarınca Romanya’da banka açabilmek için gerekli sermaye en az 50 milyar Ley’dir. 2006 yılı sonu itibariyle Romanya’da faal 38 ticari bankanın 7’si yabancı bankaların temsilciliklerinden oluşmaktadır. Söz konusu bankaların toplam varlıkları 50,9 milyar Avro olarak ifade edilmekte olup, varlıkların yüzde 60,3’ü en büyük beş bankanın bünyesinde dir.

Yabancı sermayeli bankalar, Romanya pazarına kurumsal bankacılık hizmetleri ile girmiş, ancak son dönemde bireysel bankacılık hizmetleri de sunarak önemli bir pay kazanmıştır.

2000 yılında IMF anlaşması çerçevesinde Romanya Merkez Bankası erken uyarı sistemi uygulamasına başlamıştır. Bankaları 1 ile 5 arasında notlandıran Merkez Bankası, problemlili bankalara hangi koşullarda müdahale edileceği ve bankaların kredi bilgilerini Merkez Bankası’na aktarmasını teşvik eden bir sistem başlatmıştır. Bu sistem Mayıs 2000’de çöken Ulusal Yatırım Fonu krizinin ardından birçok bankanın da zarar görmesi sonrasında uygulamaya konmuştur.

Romanya’da Bükreş Borsası’na rakip sayılan ikinci sermaye borsası ABD’deki NASDAQ modeli göz önünde tutularak kurulmuş olan RASDAQ’dır. Eylül 1996’da faaliyetlerine başlamış olan RASDAQ’ın bileşik endeksi 2000’de yüzde 21, 2001’de yüzde 39, 2002’de yüzde 130, 2003’te yüzde 26 ve 2004’te yüzde 39 artmıştır. Romanya Ulusal Güvenlik Komisyonu borsadan sorumlu düzenleyici ve denetleyici kuruldu. (2011, DEİK)

4.9.3.Perakendecilik

Romanya’da perakende satışlarında özellikle mobilya, aydınlatma, elektrikli ev aletleri, ecza ve temizlik ürünleri ile kozmetiklerin satışında son üç yılda artış gözlenmektedir.

Metro (Almanya), Carrefour (Fransa), Cora (Fransa), Selgros (Almanya) ve Tesco (İngiltere) gibi büyük yabancı perakende firmalarının ülkeye ilgisinin arttığı ve Bükreş çevresinde Carrefour tarafından ilk hipermarketin açıldığı belirtilmektedir. (2011, DEİK)

4.10.Sağlık Hizmetleri

5.Nüfus ve İş Gücü Yapısı

1990 yılından beri, gerek dışarıya göç, gerekse artan ölüm ve azalan doğum oranları nedeniyle, Romanya’nın nüfusu sürekli azalma kaydetmiştir. 1990 yılında 23,21 milyon kişi olan ülke nüfusu, 2016 yılında 19,8 milyon kişiye kadar düşmüştür.

Ülkenin nüfus azalışında doğal sebeplerin yanı sıra göç de önemli bir faktörü oluşturmaktadır. Nüfusun azalmış olmasına, yurtdışına çalışmaya gidenlerin önemli ölçüde sebep olduğu tahmin edilmektedir. Diğer taraftan Uluslararası Göç Örgütü, yurtdışında çalışmakta olan Romen sayısını 2 milyon kişi olarak belirtmektedir ki bu rakam da yetişkin nüfusun yaklaşık %10’luk kısmına karşılık gelmektedir.

1990'lı yıllarda başlayan dış göçün başlangıçtaki hedef ülkeleri Yugoslavya ve Polonya gibi Doğu Avrupa ülkeleriyle bugün Almanya, İtalya, İspanya gibi Batı Avrupa ülkeleri ve İsrail en fazla tercih edilen yabancı ülkeler haline gelmiştir.

Ülkenin nüfusunun %89,5'i Romenlerden oluşmaktadır. Ülkede resmi olarak Macarlar (%6,6), Çingeneler (%2,5) ve Almanlar (%0,5) da dahil olmak üzere 13 azınlık grubu mevcuttur.

Romanya halkının yaklaşık %96'sı okur-yazardır. Nüfusun ortalama yaşı 39,7 olan Romanya, Batı Avrupa ülkelerine göre daha genç bir nüfusa sahiptir. Bununla beraber, azalan doğum oranı, bu durumun değişeceğine ve gelecek 10 yılın sonuna doğru, ülkedeki yaşlı nüfusun çalışma yaşındaki nüfusa bağımlılık oranının yükseleceğine işaret etmektedir. Ülkede 14 yaş altı nüfusta azalma gözlenirken, 65 yaş üstü nüfus ise artmaktadır. Bu durumun, emeklilik, sosyal sigorta ve sağlık sistemi üzerinde bir baskı oluşturması beklenmektedir. Ülkede kayıtlı işsizlik Aralık 1999'da en yüksek seviyeye çıkarak toplam işgücünün %11,8'i düzeyine ulaştıktan sonra 2016 yılı itibarıyla % 6 düzeyine kadar gerilemiştir.

İşsizler, emekliler, kırsal kesimde çalışan ücretliler, düşük ücretli işlerde çalışıp büyük kentlerde yaşayan büyük aileler ile Moldova sınırındaki bölgelerde ve daha az gelişmiş olan kuzeydoğu bölgelerinde yaşayan kesimler, ülkede yoksulluktan en fazla zarar gören nüfusu oluşturmaktadır. Önümüzdeki dönemde diğer AB ülkelerine yönelik göçün tahmin edilememesi işgücü ile ilgili olarak belirsizlik yaratmaktadır. 2014 yılı itibarıyla diğer AB ülkeleri tarafından Rumen işgücüne yönelik uygulanan geçici kısıtlamaların sona ermesi de ülkeden kalifiye işgücünün göçünü artıracak unsurlardan biridir. (2019, Ticaret Bakanlığı)

6.Dini Yapı

Nüfusun % 87'si Ortodoks, % 7'si Protestan ve % 5'i Katolik'tir. (2019, OKA)

7.Ülkeye İhracat Nasıl Yapılır?

Romanya 2007 yılında Avrupa Birliği üyesi olmuştur ve Ortak Ticaret Politikasına tamamen uyum sağlamıştır. Romanya, Türkiye ve AB dışındaki üçüncü ülkelere sanayi mamulü ithalatında AB'nin Ortak Gümrük Tarifelerini (OGT), tarım ürünlerinde ise ilgili ülkelere taviz verilen ürünler dışında yine Dünya Ticaret Örgütü taahhütlerini uygulamaktadır. (Romanya Ülke Raporu, İGEME,2011)

Dış Ticaret Müsteşarlığı verilerine göre Romanya'ya yapılacak ithalat ve ihracatta herhangi kısıt ve sınırlama yoktur ancak sadece insan sağlığına ve hayatına zarar verebilecek ürünlerde yasaklamalar ve kısıtlamalara gidilmektedir. Bu gibi ürünler için ise Romanya hükümetinin gerekli birimlerinden izinlerin alınması gerekmektedir. (2019, OKA)

8.Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

1990'lı yıllardan önce ülkenin benimsediği iktisadi anlayış nedeniyle nispeten kapalı bir ekonomiye sahipti ve ithalatı oldukça sınırlıydı. Ülkenin sattığı ürünler arasında ise genellikle gıda ürünleri gelmekteydi. Açık ekonomiye geçişle birlikte Romanya daha fazla ithal ürün satın almaya başlamıştır ve dış ticaret açığı ülkenin önemli bir problemi olmaya başlamıştır (Enterprise Europe Network, Romanya Ülke Raporu,2009).

Romanya bu dönemde yaşadığı rejim değişikliğinden bu yana, Batı ülkeleri ile ilişkilerini geliştirmeye yönelik bir politika anlayışını temel eksen olarak kabul etmiştir. Bu anlayış ülkenin dış ticaret politikasının da yönünü belirlemiştir.

Romanya serbestleşme politikalarıyla birlikte uluslararası kuruluşlara da üye olmaya başlamış böylece uluslararası ticaret ağlarının parçası olmak üzere önemli adımlar atmıştır. Avrupa Birliği üyeliği Romanya'nın dış ticaret politikasını değiştiren temel gelişmelerden birisidir. (2019, OKA)

01.01.2007 tarihinde Romanya'nın AB'ye üye olduğu tarihten itibaren Romanya'nın ülkemize uygulamakta olduğu gümrük vergileri bakımından AB mevzuatı (1/95 ve 1/98 sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararları, AKÇT Anlaşması) geçerli olmuştur. Bu kapsamda Romanya Türkiye'den ithal edilen sanayi ürünlerine sıfır gümrük uygularken işlenmiş tarım ürünlerinin sanayi paylarını sıfırlamış, temel tarım ürünlerinde ise 1/98 sayılı OKK ile taviz verilenler dışında yine DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü) taahhütlerini uygulamaya devam etmiştir. Herhangi bir ürüne, herhangi bir ülke için uygulanan vergi oranları ve tavizler AB'nin "http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/en/tarhome.htm" adresli tarifelere ilişkin web sitesinden öğrenilebilmektedir.

Romanya'da Kurumlar Vergisi oranı %16, gelir vergisi oranı % 16, Katma Değer Vergisi oranı % 20'dir. 2017 yılında KDV oranı % 19 olarak uygulanacaktır.

Bazı ürün ve hizmetler için indirimli KDV oranları % 9 ve % 5 olarak uygulanmaktadır. Bu hizmet ve ürünler müze, kale, anıt, arkeolojik eserler, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri, fuar ve sergilere girişte ödenen ücretler, kitap, gazete ve dergiler, ortopedik ürünler, ilaçlar ve konaklamadır. Sigorta şirketleri, bankalar ve finansal hizmetler KDV'den muaftır. (2019, Ticaret Bakanlığı)

8.1.İthalat Rejimi

Romanya'ya mal ihracat ve ithalatında genelde özel bir ruhsata gereksinim duyulmamaktadır. Sadece uluslararası anlaşmalara göre; ateşli silahlarla patlayıcı maddeler, bitki, hayvan ve insan sağlığına zarar verebilecek belirli malların ithalatı kısıtlama ve yasaklamalara tabidir.

Bu ürünlerin ithalatında kontrol amaçlı verilen ithal lisanslarının verildiği kuruluşlar aşağıda sıralanmıştır:

- Atık maddeler için Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Köy Kalkınma Bakanlığı
- Kamu sağlığı ve çevre için tehlikeli maddeler için Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Köy Kalkınma Bakanlığı
- Silahlar ve patlayıcı maddeler için İçişleri ve İdari Reform Bakanlığı
- Radyoaktif ve nükleer ürünler için Nükleer Faaliyetlerin Kontrolü Milli Komisyonu
- İlaç yapımında kötü amaçlı kullanıma elverişli bazı kimyasal maddeler için İçişleri ve İdari Reform Bakanlığı

Almanya, Macaristan, Fransa, Polonya, Çin, Hollanda ve Türkiye gibi başlıca ithalatçıları bulunan Romanya'nın ithal ettiği ürünlerin başında kara taşıtları için aksam ve parçalar, tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış), ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar), otomobil, steysin vagonlar, yarı arabaları, telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar gelmektedir.

Romanya'nın Türkiye'den gerçekleştirdiği 2,8 Milyar Dolar ithalatı, dünya çapından gerçekleştirilen ithalatın %3,8'lik dilimini oluşturmaktadır. (2019, Ticaret Bakanlığı)

8.2.Serbest Bölgeler

9.İş İnsanlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

1997 yılından itibaren Romanya'da şirketlerin kuruluş işlemleri oldukça kolay hale getirilmiştir. Yatırımcı -içtüzüğünün onaylanacağı Noter Bürosu dışında- yalnızca faaliyette bulunacağı bölgenin Ticaret Sicil Bürosu ile temas kuracaktır. Romanya'da bölgesel ticaret ve sanayi odalarının yanı sıra 41 tane bölgesel ticaret sicil bürosu hizmet vermekte ve ulusal düzeyde de bu oda ve bürolar Ulusal Ticaret Sicil Bürosu'nu ve Romanya Ticaret ve Sanayi Odası'nı oluşturmaktadır.(2019, TOBB)

9.1.Şirket Kurulumu:

9.1.1 Hukuki Çevre

Şirketin kuruluşu, sicili ve çalışmaya başlaması aşağıdaki yasalara göre yapılır:

Yasa No: 31/1990, şirketlere ilişkin bu Yasada 1998 yılında değişiklik yapılmış ve yeniden yayımlanmıştır,

Yasa No: 26/1990, ticaret siciline ilişkin bu Yasada 1998 yılında değişiklik yapılmış ve yeniden yayımlanmıştır. (2019, TOBB)

9.1.2 Şirketlerin Hukuki Şekilleri

Şirketler aşağıdaki şekillerde kurulabilir:

- Genel ortaklık SNC;
- Limited ortaklık SCS;
- Anonim şirket SA:
Özel (tam üye aidatı yoluyla);
Kamu (hisse senedi arzı yoluyla)
- Hisseli limited ortaklık SCA;
- Limited taahhüt şirketi SRL. (2019, TOBB)

9.1.3 Kuruluş İçin Minimum Hukuki Koşullar

Şirketlerin kuruluş işlemleri için aşağıdaki koşulları yerine getirmeleri gerekmektedir:

- Minimum ödenmiş kayıtlı sermaye
SRL 2.000.000 lei, kuruluş işlemlerinde tamamen yatırılır;
SA 25.000.000 lei, kuruluş işlemlerinde aşağıdaki şekilde yatırılır:
Özel anonim şirket durumunda her hissedar veya ortak tarafından ödenmiş kayıtlı sermayenin minimum % 30'u,
Kamu anonim şirketi durumunda her kabul edenler tarafından ödenmiş hisselerin değerlerinden minimum % 50'si.
- **Minimum ortak sayısı**
SRL 1 kişi, tek ortak olarak (kabul edilen maksimum ortak sayısı 50'dir);
SA, SCA 5 kişi;
SNC, SCS 2 kişi.
- Tescilli hissenin minimum nominal değeri 100.000 lei. (2019, TOBB)

9.1.4 Sermaye'nin Katkısı

Sermayenin katkısı aşağıdaki gibi olabilir:

- Nakit (zorunlu);
- Karma;
- Borç, yalnızca SNC ve SCS için (2019, TOBB)

9.2.Para Kullanımı

Resmi para birimi Rumen Leyidir. (RON). Demir paralar: 1,5, 10 ve 50 bani şeklindedir. Kâğıt paralar ise 1, 5, 10, , 50, 100 ve 500 Ley olarak tedavülde bulunmaktadır. Döviz değişimi bankalar, postaneler ve döviz ofislerinden yapılabilmektedir.

9.3.Pasaport ve Vize İşlemleri

Romanya 2004 yılı Nisan ayından itibaren Türk vatandaşlarına vize uygulaması başlatmıştır. Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri ise, altı ay içinde üç ayı aşmamak kaydıyla, vizeden muaftır. Gideceği ülkenin vizesini almış olması kaydıyla Romanya üzerinden bu ülkelere geçiş yapacak Türk vatandaşlarına 48 saat içinde transit geçiş vizesi verilebilmektedir.

9.4.Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Resmi tatiller: 1-2 Ocak Yeni Yıl Tatili, 6 Ocak Ortodoks takviminde Paskalya, 1 Mayıs Uluslararası İşçi Bayramı, 1 Aralık romanya Ulusal Günü, 25-26 Aralık Noel. (2019, OKA)

9.5.Kullanılan Lisan

Romanya'da Romence, Macarca ve Rumen Dili kullanılmaktadır.

9.6.Zaman Dilimi & Ülke Telefon Kodu

Romanya, Greenwich'e göre 2 saat ileridedir. (GMT+2 saat) Türkiye ile Romanya arasında saat farkı yoktur. Romanya'nın ülke telefon kodu: + 40'dır. (2019, OKA)